

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XLVI. De Observatione Jejuniorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

Con. Trident. Sess. 25. de invocat. & venerat. *Sancti*. Ut abulum frustra culpantes, usum abominentur ineptissimè nostri sectarii: qui sciant nos memorie causa imagines Sanctorum habere, eo modo, quo veteres Romani parentum suorum imagines in Thecis servabant & quidè fumosas, ad excitandos scilicet animos suos ad virtutis eorum imitationem. Pulcher locus est apud Salustium de bello Inzurb. in pr. quem ethnicum licet audiant isti novatores, qui sacros & Christianos audivere tenuerunt: Sapè, inquit, audivi Maximum, P. Scipionem, praterea civitatis nostrae praefatos viros solitos ita dicere, cum majorum suorum imagines intuerentur, vehementissimè sibi animum ad virtutes accendi: scilicet non ceram illam, neque picturam tantam vim in se habere, sed memoria rerum gestarum eam flammam egregii viris in pectore crescere, neque sedari, quam virtus eorum famam atque gloriam adaequaverit. Si ita propter gloriam hanc mundanam & perituram illos excitantur imagines, quidni nos excitent, propter gloriam perpetuam.

7 Non rectè obijciunt nobis sectarii primum Decalogi præceptum, Non facies tibi sculptiles, subiungitur enim, ut adores illud, cultum scilicet latræ attribuendo, quem minimè iis attribuimus, tantum deferentes cultum dulciæ, uti expressum eam. Venerabilis 28. de consec. dist. 3. quem ne ipsi quidem deferre dignantur. Nec malè, cum eorum imitari exempla nolint, sed potius per fas, per nefas ad quævis ferri, sacra profanis miscendo, ut docet experientia, quasi non foret Deus. Mirum, quam multum sibi placeant in statuto Concilii Eliberitani, quod habet non esse adorandas imagines, & quo reprobatur etiam picturæ, eam 36. nam illud tantum est Provinciale, per paucos celebratum, & dubiæ fidei, cum illius temporis & loci Scriptores imaginaibus adversantes ejus mentionem non fecerint, quam non neglexissent, si bonæ fidei fuisset. Baron. i. *Annal.* an. 57. num. 120. Ad Francofurtiense Conc. quod attinet, quo damnatur septima Synodus Generalis, quæ admittebat cultum imaginum, non est approbarum quo ad eam partem, imò reprobatur ab Hadriano Pont. Bellarm. *tom. 1. de Concil. lib. 1. c. 7. in fine* Quædam ad duo Concilia sub Leone III. & Constantino Coprobymo Imp. Iconoma-

chis, non Concilia, sed conciliabula fuere, in quibus impiorum Imp. dominabatur volugas, non ratio aut Spiritus sanctus, ut merito fuerint reprobata.

TITULUS XLVI.

De Observatione Jejuniorum.

SUMMARIUM.

1. Jejuniorum usus in Ecclesia Catholica.
2. Jejunium Quadragesimæ, & quatuor Temporum.
3. Obligant hac subreatu mortali.
4. Nisi parvas materia excuset.
5. Jejunia peculiaris loci quos obligent.
6. A quibus abstinentiam.
7. Die Dominica non jejunandum.
8. A jejuniis minoribus quos excuset.
9. Non excusat atas illa professos juniores.
10. Senium quando & quos excuset.
11. Causa alia excusantes à jejunii observatione.
12. Refectio una de die quando sumenda.
13. Refectio uncula Vesperina.
14. An ea prandii tempore uti liceat, prandio dilato in vespeream?
15. Jejunium naturale SS. Eucharistia pramittendum.
16. Jejunium Vigiliarum.

AD placandum divinum numen orationes & jejunia valere, tenet Catholica Ecclesia, nec est ambigendum nisi iis, quibus opera bona displicent. Strictè ea observantur Judæi, ut videre est apud Baron, *Tom. 1. Annal.* an. 34. num. 154. & seqq. Apud Gentiles quoque in usu fuisse, ad divinum numen placandum, tradit Halicarn. *lib. 1. Uffel.* ad Covar. 4. *Var. c. 20. n. 6.* Observavit & Ecclesia ab ortus sui initio strictissimè, ut patet Act. 13. ubi dicitur. *Jejunantibus autem illis, etc.* Ut curandum non sit Catholicam Ecclesiam trideri hac in parte à reprobi sensus hæreticis, quibus omnia gratiora, quam opera pia carnem mortificancia, quibus divinum placetur numen, Quæ tamen verè illi digni, quod cum jesuino di Ecclesie statuta per plurima sæcula observata abjiciant, tamquam hominum inventa subjiciant, tamen se mandatis perditissimorum quorum-

dam & vilissimorum homuncionum, indigentium pro suo lubitu orationes & jejunia credo, hoc meliora, quo magis nova mandata, quae vulgariter appetunt.

2 Observat autem Ecclesia jejunium in Quadragesima, ex Apostolica institutione, ut videre est ex Canone Apostolico LXXIII. Covarr. d. c. 20. num. 4. Joan. Filesc. *Tract. De Quadragesima Christiana* cap. 1. Item quatuor anni temporibus, quibus Ordines conferuntur, etiam ex Apostolica institutione, *can. 1. & 4. dist. 76.* ut probat Baron. *tomo 1 an 67. num. 206.* Covarr. d. c. 20. n. 9. Azor. *Instit. Moral. p. 1 lib. 7. c. 14.* Praecipit & Ecclesia jejunia in profectis quorundam Sanctorum, c. 2. h. r.

3 Tenentur ad ea omnes, sub reatu mortali, ut tradit Covarr. d. c. 20. n. 10. quod Canones & constitutiones Ecclesiasticae, *can. Non liceat, can. non oportet de consecr. dist. 3. can. Quadragesima dist. 5.* jejunia indidentes contineant praecipuum, cuius in materia gravi, uti haec, transgressio mortalem ponit culpam, secundum omnes, etiam secluso contemptu. Abbas in *Rub. hic num. 11 & 12.* Azor. d. lib. 7. c. 8. qu. 2. Sanchez in *Decal. lib. 1. c. 4. num. 11.* Excusabit tam in a mortali parvitas materiae: nisi modicus cibus saepe iteratus notabilem comestionem ponat per continuationem singularum partium, quae plures parvae faciunt notabilem violationem. Diversis diebus modica comestio non ponit continuationem, atque ita non magnum reatum.

4 Sunt & jejunia quaedam consuetudine locorum inducta, aut diocesano statuto, quae tantum obligant ibi existentes, licet non in eos, modo ibi maneant, quia quisque obligatur legibus loci, Navar. in *Summa c. 23. n. 120.* L. il. *late de Inst. & iure lib. 4. c. 2. dubit. 7. num. 50.*

6 Non mandat autem jejunium, de quo agimus, abstinentiam omnis cibi, sed certi generis tantum uti carnis, lactis, et horum. Quod & obtinet in feriis sexta & Sabbati, nisi in eas indicatum Nativitatis Domini; tum enim ex generali Ecclesiae consuetudine licitum vesci carnibus, propter Festi excellentiam: exceptis iis, qui voto aut regulari observantiae sunt adstricti. Vide dicta sup. ad *tit. de voto n. 56.* & Suarez. *cod. Tract. lib. 4. c. 20. n. 5.* Extra reprehensio-

nem tamen suat & alii ob devotionem nentes, c. *fin. h. r.*

Die Dominica jejunium superstitiosum dicitur, ob gaudium resurrectionis, *can. presbyter dist. 30. Baron. Annal. Tom. 1. n. 202.* In quem si incidit jejunium, profecti alicujus Sancti, incidentis in festum

Feriam, removebitur in diem Sabbati. Excusat ab hac jejuni observantia bilis causa, quam primo ponit minor Innoc. *hic in Rub.* vult pueros doctores, neri legibus: cuius dictum verum est, quod stincentiam a carnibus, alias communitate est S. Thomae 2. 2. q. 242. art. 2. tunc adolescentes ad jejunium ante viginti annu exactum, qui tertium annum reatum completum, quod ad eam statem soleant adolecere, ut indigentibus sumpto. Nav. in *Summa c. 21. n. 16.* Azor. d. c. 17. n. 2. Less. d. loco *dub. 6. n. 40.*

Quid si profectos ante eam aetatem obstringat jejunare? R. Eos tenent, etiam lae, quae non minus obligat, quam si stincte postea etiam comprehendat. Nav. Azor. d. c. 17. q. 4.

Ab iis jejuniis, quae indicuntur a Romae causa jubilaei, non sunt exempti ieiunium commodo jubilaei stui velint, quia causa loco conditionis, quae necessitudo in praesens consequendum finem.

Excusat & senium. Ubi dubitatur, quod no senes eximantur ab hac obligatione. Istud non esse definitum, alios enim septuagenarios tantum; alios etiam senarios; quorum opinio benignior, favore ejus aetatis sunt, quae jam prolabi incipiunt, ut nequeant simul totum alimentum turae sufficiens sumere, illudque ob eadem si tentem concoquere, ut proinde a priori cibo indigeant, eo quae saepius sumptum hoc quoad frequentiam, nam a carnis abstinentia abstinere debent. Nav. d. loco *Tract. c. 17. q. 4.* Haec ita in viris, etiam si valentur, ut non tam praesenti quam Juniorum tui consularat. Formis, cum civitas maneat, civis habilis sint ad generandum, tuis etiam cessent & senescant, aetate quinquagesimo aetatis, cum vir habilis que ad annum sexagesimum, videtur per-

benda minor aetas, scilicet 30. annorum, qua solvantur a jejunandi obligatione. Verum ut hoc sit probabile, tamen in discriminatim recepta sexagenaria aetas. Vid. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 32. n. 16. & 17.

Excusat & aegritudo, & infirma valetudo, dolores capitis, oculorum vertigines, si sint notabiles, quas auget abstinentia, qua in re Medicorum consilio standum. Excusantur item praegnantae foeminae, quae cibo indigent frequentiore, non tam suo quam foetus nomine. Idem est in nutriendis infantibus. Idem & in iis, qui graves labores sustinent, ut agricola, faber ferrarius, lignarius, cementarius, & similes laboriosas artes exercentes. Facit enim immodicus labor non sufficere iis semel sumptum cibum: ut quibus est ars non laboriosa, nequaquam excusentur, cuius ordinis sunt sartores, pictores, barbitonsores, Advocatos, Scholasticos, Notarios, Scribas, non recte exceperis, quod eorum labor non cessat: aut magnus. Si tamen & hi non possint alias oneri, quod iis incumbit & perficere est necesse, satisfacere, videntur futuri extra culpam. Excusantur etiam mendicantes, si comedentes, si nequeant tantum contrahere, quantum uni comestioni sufficit, Vid. de his Navar. d. c. 21. nu. 16. Azor. d. c. 17. qu. 5. & seqq. Less. d. dubit. c. n. 40. & seqq. Sic & excusantur illi, quibus cibum alium non superpetit, quam interdictus, si illo vescantur, quia non habet necessitas legem, modò evitetur scandalum: & ita expressum in c. 2. h. t. quod habet, indulgeri quoque posse esum carniuum diebus prohibitis, etiam in Quadragesima si necessitas exigat. Excusat praeterea consuetudo, aut privilegium, permittens licentiam vescendi lacticiis in diebus Veneris & Sabbathi, etiam in Quadragesima, aut ovis: item exis aut exterioribus animalium partibus, quibusdam in locis, ut in Hispania diebus Sabbathinis.

Hac ita de jejunio Ecclesiastico, quod unam tantum refectiorem admittit de die, qua non sumenda ante tempus prandii, vel non nisi sub meridie. Quod tempus non sine peccato quis avertit & quidem letali, si sit notabile, scilicet unius horae; nisi iusta causa excuset ut iter instans, aut alia iusta occupatio, aut causa Navar. d. c. 21. nu. 27. Covar. 4. Var. c. 20. n. 14. in fine. Rectè tamen quis refectiorem distul-

rit in vespem, etiam sine causa; nam quò tardius prorogatur, eo corporis afflictio est gravior. * De consuetudine inductum fuit, ut vespere quid sumatur, ne potus noceat, quod quia exiguum & modicum excusationem primò dedit, cum modica pro nullis reputentur. Hodie consuetudo ista recepta passim excusat. Receptum quoque, herbis & fructibus uti licere in ista refectiuncula. Quidam pane negant, quia nutriat; sed communius receptum, pane vel solo, vel cum fructibus, aut edulsiis levioribus vesci licere, pro usu locorum. Sit tamen modicus. Vid. Azor. d. l. 7. c. 8. q. 4. 5. 6. & 7.

Qua dilato prandio in vespem, liceat uti refectiuncula prandii tempore? R. Id absolute negari licitum esse, nisi causa excuset, eo quod jejunium solvatur, cum vespertinam refectiunculam non jus, sed consuetudo excuset; & quidem contra jus, ut non tam sit laxanda, quam restringenda. Aliquibus tamen videtur, istam mutationem nihil derogare lege jejunii, cum, uti nunc de mote servatur, unum sit prandium cum refectiuncula: ut translato in vespem prandio, & contra refectiuncula translata in meridiem, tantum fiat mutatio temporis, salvo jejunio. Quae opinio ut sit probabilis, prior tamen tutior & verior. Vid. Azor. d. q. 6. & c. 11. qu. 4. & 5.

Est & jejunium naturale, quale praemittendum sumptioni Eucharistiae, interdicens omni potu etiam aquae, & omni cibo, ut simpliciter oporteat aliquem esse jejunum.

Fuit & olim moris in profectis solemnium dierum cum jejunio vigiliare, unde dictae sunt Vigiliae, quarum nomen remansit, res, exceptis paucis diebus, in desuetudinem abiit, propter flagitia nocturnis coctibus committi solita ab iis, quibus non est timor Dei. Cov. d. c. 20. n. 8. verj. Idem Burchardus. & c. 19. n. 10.

TITULUS XLVII.

De Purificatione post partum.

SUMMARIUM.

1. Mulier à partu quatuordecim diebus prohibetur ab ingressu Ecclesiae.
2. Non obstante lege Moisaica hac de re.

Zz 2

Legc